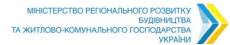

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ДІТЕЙ РЕГІОНАЛЬНА СТРАТЕГІЯ

Автори:

Візір Віктор Миколайович,

начальник служби у справах дітей Дніпропетровської облдержадміністрації

Чернета Світлана Григорівна,

заступник начальника служби – начальник відділу захисту прав дитини, усиновлення та розвитку сімейних форм виховання служби у справах дітей Дніпропетровської облдержадміністрації

Контактний робочий телефон: +38 056 732 48 74

E-mail culturedoda@adm.dp.gov.ua

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ДІТЕЙ

ЗАВДАННЯ РЕФОРМУВАННЯ ГАЛУЗИ

Діти – це майбутнє будь-якого народу і держави. Молоде покоління визначатиме успіх політичного, економічного, інтелектуального та культурного поступу.

Питання захисту прав та законних інтересів дітей є і залишається одним із першочергових завдань у діяльності органів місцевої виконавчої влади.

Здійснення соціального захисту дітей в Україні покладається в межах компетенції на службу у справах дітей.

У громадах Дніпропетровщини повинні бути створені належні умови, щоб діти виховувались в сім'ях, росли здоровими, здобували якісну освіту, всебічно й гармонійно розвивалися та були впевнені у своєму майбутньому. Особливо це стосується дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

ПРОБЛЕМИ, ЯКІ ВИРІШУЄ РЕГІОНАЛЬНА СТРАТЕГІЯ

У Дніпропетровській області на обліку в службах у справах дітей перебуває 3481 дитина, що знаходиться у складних життєвих обставинах, та 8562 дитини-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування. Інформація про кожну таку дитину заноситься до Єдиної інформаційно-аналітичної системи (ЄІАС) «Діти», що дає змогу проводити моніторинг з питань соціального захисту дітей.

1,5% дитячого населення в області – це діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування.

Кожна дитина-сирота чи дитина, позбавлена батьківського піклування, повинна виховуватись у сімейному оточенні. Зокрема, родинними формами виховання (опіка, прийомна сім'я, дитячий будинок сімейного типу) охоплено 7906 дітей (92,3%), з них: під опікою і піклуванням – 6149 (71,8%); у прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу – 1757 (20,5%). Функціонують 152 дитячих будинків сімейного типу і 390 прийомних сімей.

Протягом 2016 року та 1 кварталу 2017-го в області, завдяки роботі, організованій службою у справах дітей, усиновлено 185 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з них: громадянами України – 167 (90,3%);

іноземними громадянами – 18 (9,7%);

усиновлено громадянами України дітей родинними групами: по 3 дитини – 8 сімей, по 2 дитини – 27;

під опіку та піклування влаштовано 963 дитини-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування;

створено 36 прийомних сімей та 10 дитячих будинків сімейного типу, до яких влаштовано 288 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

156 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з державних закладів знайшли сім'ю;

виявлено і поставлено на облік 1623 дитини, які перебувають у складних життєвих обставинах.

КІНЦЕВА МЕТА ГАЛУЗЕВОЇ РЕФОРМИ

Для виконання повноважень у сфері забезпечення та захисту прав дітей у структурі виконавчого органу об'єднаної територіальної громади має бути утворений відповідний структурний підрозділ або покладені повноваження на відповідальних працівників виконавчого органу – спеціалістів з питань захисту дітей. Статтею 4 Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» встановлена норма штатної чисельності працівників служб у справах дітей виконавчих органів сільських, селищних рад відповідних територіальних громад, а саме: один працівник служби не більше ніж на одну тисячу дітей, але не менше одного працівника на об'єднану територіальну громаду.

Тому, під час децентралізації, передачі повноважень у сфері соціального захисту дітей на рівні району об'єднаним територіальним громадам повинна бути налагоджена конструктивна взаємодія відповідальних підрозділів (посадових осіб) виконавчих комітетів селищних, сільських, міських об'єднаних територіальних громад зі службами у справах дітей райдержадміністрацій та мають бути відпрацьовані такі складові:

забезпечення поінформованості населення територіальної громади щодо державної політики у сфері забезпечення та захисту прав дітей;

залучення ресурсів родини та громади для вирішення

проблем у сфері захисту прав дитини;
вчасне повідомлення з питань захисту прав дітей;
підготовка необхідних документів;
здійснення контролю за умовами виховання, утримання і розвитку дитини в сім'ях, які опинилися у складних життєвих обставинах, опікунів, піклувальників, прийомних сім'ях, дитячих будинках сімейного типу.
Кінцева мета реформування сфери соціального захисту дітей під час децентралізації – це кожна дитина, яка проживає у громаді, дитина, яка осиротіла в громаді, повинна залишатися там, де її коріння, а рівень її життя повинен зростати.

ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ

ЦІЛЬ № 1.

Запобігання в громадах дитячій бездоглядності та безпритульності, вчиненню дітьми правопорушень

1.1. Виявлення дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

1.2. Виявлення в громадах дітей, які залишились без батьківського піклування.

1.3. Здійснення захисту дітей в ОТГ у разі виникнення безпосередньої загрози їх життю або здоров'ю.

Заходи, яких необхідно вжити громадам:

- проведення профілактичних рейдів «Діти вулиці»;
- проведення рейдів щодо профілактики негативних проявів у дитячому середовищі;
- проведення роботи з дітьми, батьками, найближчим оточенням щодо попередження виходу дітей із сім'ї;
- здійснення перевірок дотримання в ігрових залах, комп'ютерних клубах, відеотеках, дискотеках, інших розважальних закладах і громадських місцях правопорядку та етичних норм стосовно дітей;
- забезпечення захисту від усіх форм фізичного та психічного насильства, образи, недбалого та жорстокого поведіння, експлуатації, включаючи сексуальні зловживання, у тому числі з боку батьків або осіб, які їх заміняють;
- профілактика втягнення в злочинну діяльність, залучення до вживання алкоголю, наркотичних засобів, пси-

хотропних речовин;

– попередження щодо залучення дітей до екстремістських релігійних психокультурних угруповань і течій, створення та розповсюдження порнографічних матеріалів, примушування до проституції, жебрацтва, бродяжництва, втягнення до азартних ігор тощо;

– надання дитині та особам, які піклуються про неї, необхідної допомоги у запобіганні та виявленні випадків жорстокого поводження з дитиною, передача інформації про такі випадки для розгляду відповідним уповноваженим законом органів для розслідування та вжиття заходів щодо припинення насильства;

– залучення дітей до навчання;

– ведення обліку дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, залишилися без піклування батьків;

– обстеження умов проживання дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах;

– тимчасове влаштування дітей, які залишилися без піклування батьків, дітей-біженців і дітей, які потребують додаткового або тимчасового захисту, розлучених із сім'єю;

– забезпечення підготовки рішення органу опіки та піклування про негайне відібрання дитини (у разі виникнення загрози її життю та здоров'ю, виконання його та встановлення статусу дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування);

– підготовка документів для звернення органу опіки та піклування до суду про позбавлення батьків чи одного з них батьківських прав або відібрання дитини у матері, батька без позбавлення їх батьківських прав;

– вивчення питання щодо можливості повернення дитини в сім'ю;

– підготовка пропозицій до Індивідуального плану соціального захисту дитини, яка опинилась у складних життєвих обставинах, дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, з урахуванням проблем дитини;

– спільне, зокрема з уповноваженими підрозділами органів Національної поліції, працівниками охорони здоров'я, вжиття заходів щодо встановлення місця проживання дитини, яка залишилась без батьківського піклування, стану її здоров'я та з'ясування обставин, за яких вона залишилась без батьківського піклування;

– у разі підтвердження факту залишення дитини без батьківського піклування, забезпечення тимчасового влаштування дитини у сім'ю громадян, центр соціально-пси-

хологічної реабілітації дітей, медичний, навчальний, виховний заклад, інший заклад або установу, в яких проживають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування (крім дитячого будинку та загальноосвітньої школи-інтернату для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування);

– забезпечення представництва інтересів дітей у суді;

– сприяння у взятті внутрішньопереміщених дітей, які прибули без супроводу батьків або інших законних представників, на облік у структурних підрозділах з питань соціального захисту населення.

ЦІЛЬ № 2.

Соціальний захист у громадах дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

2.1. Реалізація права дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, на виховання в сімейному оточенні.

2.2. Захист майнових і житлових прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Заходи:

– ведення обліку дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

– при необхідності тимчасове влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

– життя заходів щодо влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до сімейних форм виховання (опіка, піклування, дитячий будинок сімейного типу, прийомна сім'я);

– сприяння усиновленню дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, ведення обліку кандидатів в усиновлювачі;

– підготовка пропозицій до Індивідуального плану соціального захисту дитини, яка опинилась у складних життєвих обставинах, дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, з урахуванням проблем дитини;

– здійснення систематичного контролю за умовами виховання, утримання і розвитку дитини, над якою встановлено опіку, піклування, яка влаштована у прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу, до дитячого закладу;

– проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення

територіальної громади щодо популяризації сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

– у разі наявності житла і майна у дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, підготовка пакета документів для встановлення опіки над житлом та майном;

– забезпечення взяття дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, після досягнення нею 16-річного віку, на облік громадян, які потребують поліпшення житлових умов, у разі коли у дитини відсутнє житло, яке належить їй на праві власності (користування), або якщо повернення до нього неможливе;

– сприяння забезпеченню дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа соціальним житлом.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Забезпечення функціонування цілісної системи захисту прав дітей в області;

забезпечення збільшення усиновлення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, громадянами України;

забезпечення влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до сімейних форм виховання (опіка, піклування, прийомна сім'я, дитячий будинок сімейного типу);

зменшення кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у державних закладах шляхом їх влаштування у сім'ї громадян;

забезпечення надання комплексної допомоги дітям, які перебувають у складних життєвих обставинах, для запобігання соціального сирітства, дітям-сиротам та дітям, позбавлених батьківського піклування;

здійснення раннього виявлення кризи в сім'ї, що може обумовити в подальшому безпритульність та бездоглядність дитини.

Посада спеціаліста з питань захисту дітей передбачає володіння знаннями про:

основи державної сімейної політики та захисту прав дітей;

чинне законодавство України з питань захисту прав дітей, зокрема дітей,

які перебувають у складних життєвих обставинах, дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування; нормативні, методичні та інші розпорядчі документи й матеріали, які регламентують організацію роботи спеціаліста з захисту прав дітей виконавчого комітету сільської, селищної об'єднаної територіальної громади; базові знання, вміння та навички щодо надання інформації, проведення співбесід із заявниками, консультування та дотримання професійної етики.

Саме цими знаннями володіють спеціалісти служб у справах дітей райдержадміністрацій. Тому обмін такими знаннями між спеціалістами служб у справах дітей райдержадміністрацій та спеціалістами з питань захисту дітей об'єднаних територіальних громад стане сприятливим фактором реалізації стратегії.

ЗАГРОЗИ ТА ПЕРЕШКОДИ

Непередбачення посади у штатному розпису виконавчого органу об'єднаної територіальної громади з питань захисту дітей, відсутність кадрового потенціалу, спеціальної фахової освіти у спеціалістів, порушення питання захисту прав дітей керівництвом об'єднаної територіальної громади у другорядний план, відсутність програм захисту прав дітей та розвитку сімейних форм виховання з відповідним фінансуванням у громадах, небажання спеціалістів навчатись стосовно реалізації чинного законодавства у сфері соціального захисту дітей.

З метою належного виконання повноважень об'єднаної територіальної громади у сфері захисту прав дітей рекомендується: передбачати посади спеціалістів з питань захисту дітей у штатному розпису виконавчого органу об'єднаної територіальної громади або утворити відповідний структурний підрозділ. Облдержадміністрацією до керівників об'єднаних територіальних громад направлено лист-доручення від 16.03.2017 № 16-890/0/2-17 про формування в громаді структури з питань захисту дітей;

забезпечити співпрацю райдержадміністрацій та, зокрема, служб у справах дітей з виконавчими комітетами об'єднаних територіальних громад у процесі забезпечення та захисту прав дітей;

організувати законодавче забезпечення діяльності об'єднаних територіальних громад щодо захисту прав дітей;

розробити та передбачити фінансування місцевих програм з питань соціального захисту дітей, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

КРАЩІ ГАЛУЗЕВІ ПРАКТИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ

У 2017 році службою у справах облдержадміністрації планується проведення семінарів для працівників об'єднаних територіальних громад з питань організації роботи в громадах по забезпеченню та захисту прав дітей, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

1. Створено систему супроводу громадою життя дитини
Апостолівська міська рада

*53830, Дніпропетровська обл., Апостолівський район,
с. Кам'янка,
вул. Центральна, 65
apostolove@i.ua*

2. Створено систему якісного дозвілля дітей та профілактику правопорушень

*Зеленодольська міська рада
53860, Дніпропетровська обл., Апостолівський район,
м. Зеленодольськ,
вул. Енергетична, 15
gorsovetvk@ukr.net*

